

Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisen toimivallan muuttaminen työttömyysturva-asioissa ja työllistymistä edistävien palveluiden keskeyttämisestä päätettäessä
VN/18410/2020TEM105:00/2020

Työttömien Keskusjärjestö kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä lausuntopyynnöstä, joka ”koskee elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettua lakia ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia.

Muutoksella mahdollistettaisiin tiettyjen nykyisin kaikille työ- ja elinkeinotoimistoille kuuluvien työttömyysturva-asoiden ja eräiden muiden asioiden käsittelyn keskittäminen useamman kuin yhden työ- ja elinkeinotoimiston toimialueella. Toimialueen laajentamista koskevat tehtävät koskisivat työvoimapolitiittisen lausunnon antamista niistä työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä, joita ratkaistaan nykyisin muusta asiakaspalvelusta erillisissä työttömyysturva-yksiköissä. Lisäksi tehtävät koskisivat työllistymistä edistävien palveluiden keskeyttämistä.”

Työttömien Keskusjärjestö on huolestunut tästä esityksestä, mutta näkee siinä myös ymmärrettäviä puolia.

Työttömien Keskusjärjestö on huolestunut siitä, että päätöksenteko niin tärkeässä asiassa kuin työttömyysturva keskitetään yhdelle taholle. Aina kun päätöksenteko irrotetaan asiayhteydestään, virheiden mahdollisuus kasvaa. Ne seikat, jotka liittyvät päätöksentekoon eivät välttämättä kulje päätöksentekojärjestelmässä oikealla tavalla, jos tiedon välittäjä ei ymmärrä tai osaa välittää tarvittavia tietoja päätöksenteon pohjaksi.

Konkreettinen esimerkki on kirjautuminen oma-asiointipalveluun työttömäksi työnhakijaksi. Mikäli asiakkaalta kysytään valmiuttaan hakea kokoaikatyötä rasti ruutuun periaatteella ja asiakkaalle esitetään vain vaihtoehdot hakeeko hän kokoaikatyötä, osa-aikatyötä tai ei hae työtä ollenkaan, ja asiakas rastittaa, että hakee vain osa-aikatyötä (viitaten hänen vaikkapa vaikeaan omaishoitajuuskuvioon), häneltä evätään työttömyysturva sillä perusteella, että asiakas ei ole valmis ottamaan vastaan kokoaikatyötä.

Jos asiakkaalle esitetään ensin tieto, että kokoaikatyön hakeminen on työttömyysturvan ehto, ja sitten tarjotaan monivalintavalikko, jossa on yllä mainitut vaihtoehdot, sama asiakas on todennäköisesti valmiimpi rastittamaan halukkuutensa kokoaikatyöhön.

Myös kouluttautumisesta koskevissa asioissa, esimerkiksi omaehtoinen kouluttautuminen, asiakkaan tulee etukäteen saada tietää mahdollisuudet ja rajoitteet työttömyysturvaan liittyen, jotta hän osaa tehdä itsensä kannalta oikeat valinnat. Johtoajatuksena palveluissa tulee olla asiakkaan oma näkökulma ja tarpeet.

Keskusjärjestö katsoo, että tämän uudistuksen onnistuminen riippuu siitä, kuinka hyvin työttömiä työnhakijoita informoidaan heidän oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan sekä tarvittavista asiakirjoista, jotka vaikuttavat päätöksentekoon.

Vaadimme, samalla kun tätä uudistusta tehdään, että jokaisen valinnan kohdalla, kun asiakas kirjautuu järjestelmään tai kun hän keskustelee virkailijan kanssa, asiakkaalle ”kädestä pitäen” kerrotaan, millä tavalla asiakkaan antamat tiedot vaikuttavat häneen liittyvään päätöksentekoon. Näin vältetään tilanteista, jossa asiakas joutuu tahtomattaan vailla perusturvaa.

On jossain määrin ymmärrettävää nyt kuntakokeilun alkaessa työttömyysturvapäätöksen tekemiseen liittyviä töitä keskitetään, jotta asiakkaat saisivat yhdenvertaista kohtelua, eikä viiveitä päätöksenteossa syntyisi.

Edelleen painotamme, että kuntakokeiluissa on tärkeää, että asiakkaat saavat kirjautumisvaiheessa riittävän selkeät ohjeet, miten edetä työttömyysturvaan liittyvissä asioissa.

Helsingissä 26.2.2021

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski

toiminnanjohtaja

jukka.haapakoski@tyottomat.fi

+358 50 577 2580